גנענדעלע מיין קרוין-אנטוואפען זיך

פון י. אב—נעק

אויב איך זאג "גנענדעלע", מיין איך ניט יענע שעהנע, יונגע באהנ'טע, שווארצהנ'עוודיגע גנענדעלאך. איך מיין עס מיין אלט, אנגעבראנ'טע, אייביג קרי־גערישע גנענדעלע, אם די גנענדעלע, וואס האט מיר מיט צוואנציג יאהר צוריק ער־קלערט מלחמה, און פארוואס? צו־ליעב צוויי נארישע ווערטער, וואס איך האב מיך אין א מאמענט פון א משוגעת־פאל ארויסגעכאפט?

צוליעב אט די צוויי נארישע ווער־טער: "הרי את", ביזטו גנענדעלע מיין קרוין, ארויסגעטראטען געגען מיר אין אן אייביגער מלחמה, אזוי ווי איך האב, ניט היינט געדאכט, על פי טעות, צוטראטען די גלאז אונטער דער חופה, האסטו זיך גענומען באוואפענען מיט דיינע ניין מאס רייד, און קיינמאל מיך ניט געלאזט קו־מען צום ווארט.

ניט קוקענדיג אויף מיינע כסדר'דיגע ווארנונגען, דו זאלסט אפשטעלען דיינע קריעגס מאנעווערס, האסטו אויף צו לחכעיס אטגעפילט דיינע אויגען־ארסע־נאלען מיט טרעהרען זאפאפען, און ניט וואו, ניט ווען, האסטו מיר נאכגעלאזט דיינע גיפטיגע גאזען, וואס האבען מיר פארסט'ט מיינע פרייע, שטאלצע, מענע־רישע אומאפהענגיגקייטס־געפיהלען.

גנענדעלע, מיין קרוין!

20 יאהר ליג איך ביי דיר אין די אקאפעס, און בעט מיך ביי דיר ווי ביי א גזלן: הער אויף צו שיסען — מיט די אויגען, אז די דערשנאפסט א פרעמדע מאנסביל!... הער שוין אמאל אויף אויפצורייסען מענשען די אויגען!... באר־לאנער מיך נישט — ווען דו שפירסט א פאר גראשען ביי מיר אין די חוזיגן קע־שענעס. בדען ניט — אז די זעהסט ביי אן אנדער אידענע א נייע קליידעל... צינד זיך ניט אן — אז איך קום אהיים פארטאג... האלט מיך ניט ווי א גע־פאנגענעס אין דיין אינטערעסיגערונגס־לאנער... הער אויף נאך צו איבען — מיט דיין ווייבערישען לעקסיקאן... היט אפ דיינע גרעניצען פון מאראל און צניעות... הער מיך אויף אנצוגרייפען מיט דיינע קללות זאפאסען... שטעל שוין אמאל אפ דיינע נאפארען — אויף נאל שטיינער און ספאזמען...

גנענדעלע, מיין קרוין!

ניט קוקענדיג אויף מיינע אלע אולי־טימאטומס צו דיר, אפצושטעלען דיינע מלחמה פארברייטונגען, האסטו מיר אויף צו זעצעניש כסדר געהאלטען אין פארגרעסערען זיין ארמיי; יעדען יאהר איז ביי דיר געבוירען געווארען א נייער זעלנער, און געקומען זיינען זיי, די זעל־נער, מיט אזא ירגזון מיט אזא רציחה, ווי איך וואלט געשיקט פאך זיי...

מיט'ן פארשטארקען דיין ארמיי, האסטו כסדר געהאלטען אין איין פאר־שטארקען דיין קריעגס־בודזשעט אויף אקושערקעס, ברית'ן, שיר־המעלות'ן, באר־געלט און פדיון הבן געלט, ווינדעלאך און קליסטירלאך, גאווער־שירצלאך, מאמ־קעלאך און אנדערע קריעגס־מכשירים...

דיין קריעגס־בודזשעט איז מיט יע־דען יאהר אלץ מעהר געוואקסען און גע־וואקסען און איך האב געשוויגען. דיין ארמיי איז געוואקסען פון יאהר צו יאהר און איך האב עס מאלערירט, ווייל איך האב ניט געוואלט פארשארפען די קריגע־רישע באציהונגען צווישען אונז. פאר־קערט: אלס איינער פון דיינע נא־הענטסטע שכנים, האב איך אייביג גע־שטרעבט צו דערהאלטען די פריינטליכס־טע, אינטימסטע באציהונגען. איך בין אייביג גרייט געווען צו באשיצען דיין עהרע, אפילו דאן, ווען עס האט גע־שמעקט מיט סכנת נפשות: א גאנצען זומער בין איך יעדען פריישאג פארנאכט געלאפען אויף דער דאטשע אנגעלאדען ווי א מוול־אייזעל. דערמיט האב איך באר־שיצט דיין ווייבערשע עהרע.

יע, איך האב אלץ געטאן כדי צו דערהאלטען די פרידליכע באציהונגען צווישען אזעלכע צוויי נאהענטע שכנים ווי מיר זיינען, און דו? אלס ענטפער אויף מיינע פרידליכע באציהונגען, האס־טו מיר ביי יעדער געלעגענהייט אונטערר־געשטעלט א פיסעל.

ביי יעדער געלעגענהייט: זומער פאר דער דאטשע צו ווינטער פאר זאקאר־פאנע, אדער ערב קארנוואל פאר א נייעס קארנאוואל קאסטיום האסטו מיר גע־מאכט קריעגס ערקלעהרונגען...

קענענדיג דיינע גוטע, אויסגעביל־דעטע מיליטערישע קרעפטען, האב איך דיר אלע דיינע פארדרונגען נאכגעגעבען.

איצט אבער, ווען אין גענף זיינען זיך צוזאמענגעקומען אלע מלוכות ביי איין טיש, כדי זיך צו אנטוואפענען, פאר־דער איך דיר אויף:

גנענדעלע, מיין קרוין — אנטוואר־פען זיך!...

מיינע פארדרונגען צו דיר זיינען פאלגענדע:

1. פון היינטיגען טאג אן זאלסטו באזייטיגען די קער־בערשט, דעם וואל־נער־האלץ, די געפעס, טעפ און אנדערע משחיתים.

2. קללות קענען באנוצט ווערען נאר אין אויסנאהמס־פאלען, ווי למשל: די פאר פסח וואך ביים ראמען. פרייטאג אז איך קום אהיים מיט ליידיגע קעשענעס א. ד. גלייכען.

3. פון היינט אפשטעלען דאס פארגרעסערען דיין ארמיי, ד. ה. דו מוזט אויפהערען פארגרעסערען דיין קריעגס־בודזשעט אויף קימפעטען, שיר המעלות, ווינדעלאך, גאווער־שירצעלאך און אויף אנדערע קריעגס מאטעריאלען.

4. דו מוזט זעהן אפשטעלען דיינע "נאפארען" — אויף די גאל שטיינער, ספאזמען און אויף אנדערע טעריטאריעס.

און אט די דאזיגע נאטע האב איך די טעג איבערגעגעבען מיין ווייבעל, וואס שטעהט שעהן העכער 20 יאהר מיט מיר אין פיינטליכע באציהונגען צוליעב צוויי ווערטער — צוליעב 'הרי את', וואס איך האב אין א מאמענט פון משוגעת אנפאל געזאגט אונטער דער חופה — ניט היינט נעראכט...

דעריבער האב איך פון מיין ווייבעל באקומען אט די קורצע ענטפער נאטע:

צו מיין ליכטיגען געשפאן!

דו פארלאנגט אז איך זאל זיך אליין אנטוואפענען — ניט ביי דיין לעבען!

וואס דערצעהלסטו מיר זאגען, מעשות, היסטאריעס פון א גענף, שטענדיג — האס אין אלץ יחיד, וואהרס ווער זיינען זיי דען דערעדט איהר קוצעניי, מוצעניי און בעת מעשה כאפט איהר א זייטיגען פלירט מיט דער דיענסט — ווער עס קען איך ניט — "מענשטשיזנעס"!

אין נאמען פון דער גאנצער ווייבע־רישער מענשהייט־ערקלעהר איך:

די ניין מאס רייד, וואס מיר האבען אין אונזער באזיץ, וועלען מיר פאר קיין שום פרייז אין דער וועלט ניט פארקלע־נערען.

די קער־בערשט, וואלנער העלצער, געפעס און אנדערע קריעגס־מכשירים פען, אויב מיר וועלען ביי אייך שפירען די אלע טשאקערס אין גענף? דער ענ־לענדער דזשאהן סיימאן־איז א אידענע? דער פראנצויז טארדיע איז אן אשת איש? הענדערסאן טראגט א גארסאנקע? הער יעקע ברינינג זיצט אין דער ווייבער־שול? אדער ליטווינאיז נעהט אין א קליידעל?

— זיי זיינען דאך אלע מענער, פאסקרוניאקעס, פונקט אזוי ווי דו. פונקט אזוי ווי דו, פונקט ווי צו אייערע ווייבער א פאר גילדען אין דער טאש.

אונזערע "נאפארען" אויף גאל־שטיי־נער און ספאזמען, וועלען מיר ווייטער מאכען אויף — אייערע שוואכע זייטען...

די האנט צו שלום וועלען מיר אויס־שטרעקען דעם קווארטיראנס, ווען איהר מענער וועט ארומליופען איז נאס נאך א גמילות חסד אויף שבת...

דערמיט האט זיך געענדיגט די אנט־וואפנונגס קאנפערענץ צווישען מיר און מיין ווייב — אגיס שלום, און ווייטער מלחמה!

אמעריקע פארפלאנצט אין א"י

(פארזעצונג פון פיירזש 10)

דעם גרויסען פלוג־פלאץ פאר עראפלאנען, די רערען פון נאפט פון מאסול ביז חיפה. הכלל — מען וועט וואיל באלעבאטעווען. און דערביי רעכענט מען זיך דערמיט, אז אין אמת'ען אריין שטעכט דאך ארץ ישראל דער אראבישער ראסע, דעם גאנצען גזע אלס א זעלכען, אין דער ליינקער פאה. היינט מי יאמ־לו מה תעשה? פאר וועמען איז דא מורא צו האבען, אז מען איז פטור געווארען דעם פעלקערבונד?

אט אויף דעם מוזען מיר באצייטענס צוגרייטען א תשובה: ס'איז נאך דא אמעריקע, וועלכע איז א פעלקערבונד פאר זיך, און וועלכע האט בפירוש, — אזוי אין אמת'ען: 'ברחל בתך הקטנה'! — מסכים געווען אויפ'ן מאנדאט און טאיג נאר אויפ'ן מאנדאט. דא העלפט ניט קיין אנטלויפען. דער מאנדאט, וועל־כען אמעריקע האט אנגענומען און נא־ראנטירט, ייעס — נאכלויפען, אפעגנ־איבער אמעריקע האט ענגלאנד די דאזיי־גע אלטערנאטיווע, דעם דאזיגען מסר נפשך: ענגווערער זי איז טריי דעם מאנדאט לויט'ן נייסט און לויט די אור־תיות, אדער זי געהט איז גאנצען אוועק פון פאלעסטינע און זאגט: ידי מסולקת הימנה. האלטען ארץ ישראל ביי איין פאלע און ארויסלאזען די אנדערע פאלע — אויף דעם האט אמעריקע נישט מס־כים געווען און ניט געגעבען איהר חוהם.

דער פארפלאנצטער וואשינגטאן וואלד אין ארץ ישראל הייסט דאס אזוי.

דאס איז דער סיבמאל פונ'ם איידע־לען אמעריקע, פון דעם אמעריקע, וואס האלט ווארט און האט ליעב, אז אנדערע זאלען אויך האלטען ווארט. קודם־כל פארלאנגט דאס דאזיגע אמעריקע, אז מען זאל מקיים זיין א געשלאסענעם אב־מאך. וועט אמעריקע אזוי פארשטעהן דעם וואשינגטאן־וואלד אין ארץ ישראל? אלס א שמירה און וועט ענגלאנד דאס אזוי פארשטעהן? הלואי, אין מיין חלום זעה איך, אז אזוי איז עס טאקע און ניט אנדערש און איך פרעה מיך, אז מיר גרייטען זיך צו די שמירה הן אין סימבאל און הן אין דער — ווירקליכקייט. דאכט זיך, אז ס'איז עפעס אויף דעם דאזיגען נעביט געשעהן אין די לעצטע חדשים. די ארביים מוז מען פארזעצען, סיסטעמא־טיש און אויסדויערענד. דער וואשינג־טאן־וואלד מוז ווערען גאר א וואזשנע 'סטראזשניצע' אין ארץ ישראל...

און אז ס'חלומ'ט זיך שוין אזוי אנ־נעהמ, לאזט־זשע זיך טאקע ווייטער חלומ'ען ביז צום סאמע סוף.

דזשארדזש וואשינגטאן — מיר קע־נען איהם דאך גאנץ גוט. א פארמער גע־ווען אין ווירדזשיניא. און מען האט איהם טאקע גענומען בובשטעבליך מאחרי הצאן, צי מאחורי הבקר, אז ער זאל וונ־רען דער אנפיהרער פון דעם מיליטער. וועלכעס האט געזאלט ארויסטרייבען ענגלאנד פון אמעריקע. ענגלאנד האט געוואלט האבען א קאלאניע און דארט פארקויפען איהרע סחורות און האלטען פעסט דעם פוס אויפ'ן נאקען פון דער קאלאניע. אמעריקע האט אמאל אין א שעהנעם טאג זיך און ענגלאנד געזאגט: מאמעלעב, מענסט שוין אהיים גיין. איך בין שוין דערוואקסען און קאן מיר שוין אליין פארזארגען. אזעלכע 'מאמעס' טרעטען קיינמאל נישט פריוויליג אפ. מען מוז ערשט געבען א שטארק אנצוהע־רעניש. און דאס האט געטאן וואש־שינגטאן. ער האט דאס געטאן מיט דער הילף פון דער גאנצער וועלט, פון דעם זונינגען חלק פון דער מענשהייט. ווער ס'האט ליעב געהאט פרייהייט און אונ־אבהענגיגקייט איז אריבערגעפארען אי־בער דעם ים און האט מיטגעהאלפען די 'מאמע' ארויסטרייבען. ביז אמעריקע איז געווארען פריי.

האבען מיר אידען דען נישט גע־האט אט אז ענין מיט אן אקופאנט? איז נישט יהודה מכבי דער אידישער דזשארדזש וואשינגטאן געווען מיט מעהר ווי 18 יארהונדערט פריהער? אדער, איז נישט דזשארדזש וואשינגטאן געווען דער אמעריקאנער יהודה המכבי מיט מעהר ווי 18 יארהונדערטער שפעטער? ווער ווייסט, וויפיל מאל דער שטארקער און פראסטער וואשינגטאן האט זיך דער־מאנט די געשיכטע פון די מכבים, וועל־כע פארטרייבען אין א הארטען און הארט געקיגען קאמף די סורישע אקופאנטען.

יעדענפאלס באדייט דער נאמען, וואשינגטאן די לעצטע באפרייאונג, דעם ענדגילטיגען זיעג, די לעצטע באגרינדונג אזא יהודה מכבי. וועלכער וועט ווי דער פון דער פאלקס־סואווערעניטעט. ווענ־אונז אויך אויפשטעהן אזא באפרייער, זיך די סימפאטיעס און די הילף פון אלע בעסטע עלעמענטען פון דער וועלט? דאס זענען זאכען, פון וועלכע מען רעדט ניט נייצייטליכער וואשינגטאן האבען פאר־צו פריה, אבער וועלכע מען הייט אפ אין הארצען — ואביו שמר את הדבר... אזעל־בע זאכען מוזען קומען, אויב נאר מען פארדיענט זיי, אויב נאר מען איז זיי ווערט. און דערצו מוז מען זיך צוגרייט־טען דורך עהרליכער און שעהנער אויפ־בויי־ארבייט. מען מוז ווערען א ווינ־קעלע פון מענשען־גליק, פון מענשען־שיינ קייט, פון מענשען־ריינקייט, כדי דערצו זוכה צו זיין.

יא — ס'לאזט זיך א סך טרוימע, און א סך אריינקלערען אין דעם שעהנעם איינפאל:

דזשארדזש וואשינגטאן אלס שומר און אנזאגער אין ארץ ישראל!...

מעדיצינען ווערען געגעבען פריי

דעם גאנצען חודש אפריל אין

ראטבארט'ס

צוליעב דער שלעכטער עקאנאמישער לאגע און גרויסער ארבייטסלאזיגקייט וועלען מיר געבען **מעדיצין פריי** אויף יעדען "פרעסקריפשאן" וועלכער וועט אונטערגעשריבען ווערען פון יעדען דאקטאר, אז די באטרעפענדע קענען ניט צאלען.

באמערקט וועגען דעם אייער דאקטאר ברייגנט דעם פרעסקריפשאן צו

ראטבארט'ס דראג סטארס
קארנער דאנדעס און אנוסטא
עוועניו. נייער טעלעפאן:
עדעלייד 6201

676 קווין סט. וועסט. עדעלייד 2800

קיעוווער'ס

גרויסער פוירניטשור סייל

עס איז געבליבען

בלויז א קורצע צייט צו פסח

נוצט דערפאר אויס די געלעגענהייט צו געניסען פון די נידעריגע פרייזען אויף די שעהנסטע 1932 פארניטשור

טשעסטערפילד סעטס, דייننג רום סעטס, בעדרום סעטס

קיטשען סעט — רעגולאר $95.00 — — $69 און העכער.

ברעקפעסט סעט — רעגולאר $60.00 — — $39 און העכער.

געדענקט! עס איז די איינציגע סטאר, וואס ניט אייך הייר־קלעס פארניטשור צו אנעלכע בארגיין פרייזען.

עס איז דא בלויז איין קיעוווער סטאר

קיעוווער פארניטשור קא.

452 ספעדיינע טעלעפאן מידוויי 7677

אפען אין אוועגט. קיינע ברענטשעס.

א קאלהון העט

פארשעהנערט אייער גאנצען אויסזעהן

אייער העט איז דאס וויכטיגסטע זאך איהר טראגט. אויב די העט איז שעהן, זועלען אייערע אנדערע קליידער אויך אויסזעהן שעהן.

דערפאר דארפט איהר א קאלהון העט.

CALHOUN
The **HATTER**

97 יאנג סטריט (ארום עדעלייד)
437 יאנג סטריט (ארום קאלעדזש)
טאראנטא

אויך סטארס אין לאנדאן און ווינדזאר.

א פרעהליכער יום טוב מיט א

קאלהון העט

זעהט די פרייזען:

סודען — — — — $2.95
סמייל — — — — $3.85
ביידאן — — — — $5.00
בראק — — — — $6.50

דער "אריגינאלער" רעדיאייטאר פאריכטער

SOLDER SEAL

מיט דער "פאטענטירטער" מעטאלענער באזע

עס גאראנטירט צו פאריכטען רינענדע רעדיאייטארס פערמא־נענט — אין פינף מינוטען. ווערט רעקאמענדירט פון די פאברי־צירער פון די פיינסטע אויטאמאביליען אין דער וועלט. און ווערט גענוצט אין יעדען לאנד וואו אויטאמאביליען ווערען גענוצט.

זייט גוט צו אייער אויטאמאביל. נוצט בלויז נאציאנאל באר־וואוסטע פראדוקטען אין דעם. **סאלדער זיגעל** פראדוקטען ווערען פארקויפט אין אלע גוטע גאראדזשעס און סוירזוים סטיי־שאנס איבעראל.

סאלדער זיגעל רעדיאייטאר רענאוויייטאר

נעמט ארונטער זשאווער, פליאמעס און אויל. רייניגט פאלשטענ־דיג די גאנצע קילונג סיסטעם. א גאנץ איינפאכע ארבייט אן וועלכער עס איז קאמפליקאציעס.

לעבט אויף די גאנצע צירקולאציע סיסטעם, פארהיט איבער־היצונג און פארמיידט זשאווער. ספעציעל רעקאמענדירט צו גוצען נאכדעם ווי אנטפריז ווערט ארויסגענומען.

RADIATOR SPECIALTY COMPANY
OF CANADA LIMITED
520 King Street West **Toronto 2. Canada**